

روش و نیازمندی‌های جریان‌شناسی در ایران (کاربردی)

نویسنده: دکتر سیدالله گنجی

سرشناسه	: گنجی، عبدالله، ۱۳۴۸ -
عنوان و نام پدیدآو	: روش و نیازمندی‌های جریان‌شناسی در ایران: (کاربردی) / عبدالله گنجی
مشخصات نشر	: تهران: خبرگزاری فارس، ۱۳۹۵
مشخصات ظاهری	: ۳۲۲ ص.؛ ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.
شابک	: ۹۷۸-۰۰۰-۷۳۲۰-۲۵-۹
وضعیت فهرست نویسی: فیپا	
موضوع	: حزب‌های سیاسی - ایران - تاریخ
موضوع	: Political Parties — Iran — History
موضوع	: ایران - سیاست و حکومت - قرن ۱۴
موضوع	: Iran — Politics and Government — 20th Century
موضوع	: ایران - تاریخ - قرن ۱۴ - جناح‌های سیاسی
موضوع	: Iran — History — 20th Century — Political Wings
شناس، افزوده	: خبرگزاری فارس
ردۀ بندو سنگ	: ۱۳۹۵/۹/۹ گ/۱۶۵۸DSR
ردۀ بندی دیری	: ۰۸۴۰۴۵۲/۹۰۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۲۴۹۴۵۰۰

روش و نیازمندی‌های جریان‌شناسی در ایران (کاربردی)

نویسنده: عبدالله گنجی | ویراستار: علی‌رضا المدادی | صفحه‌آر: مهدی جانی‌بورتروجنی طراح جلد: حسین براتی | چاپ: اول | ۱۳۹۵ | لیتوگرافی و چاپ: مدیران | شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه قیمت: ۱۸۰۰۰ تومان | دفترنشر فارس: تهران، ضلع شمال شرقی تقاطع خیابان انقلاب اسلامی و خیابان حافظ، کوچه شهید سعیدی، بنی‌بست شبنم، معاونت آموزش و پژوهش خبرگزاری فارس، واحد انتشارات

تلفن: ۰۲۱-۸۸۹۱۱۶۶۹

www.farsnews.ir = publications@farsnews.ir

حق چاپ برای ناشر محفوظ و هرگونه استفاده از مطالب کتاب منوط به کسب اجازه رسمی از ناشر است

فهرست مطالب

۱۱	مقدمه ناشر
۱۲	مقدمه نویسنده
۱۷	فصل اول: لزوم روش و قاعده در جریان‌شناسی
۲۰	طرح یک چارچوب (چارچوب روشمند جریان‌شناسی)
۲۳	چ سی جریان
۲۴	نی و بررسی تعاریف موجود
۲۶	وجه دترانق جریان با مفاهیم مشابه
۲۷	تعریف جریان: ۱- اسی
۳۰	جریانات وجود داران
۳۰	۱- جریانات وفت
۳۱	۲- جریانات مرجح و دور از سرت
۳۱	۱-۲- جریان روشی
۳۲	۲-۲- جریان داشتجویی
۳۳	۳-۲- جریان عالی حوزوی
۳۴	۳- جریان اپوزیسیون
۳۷	فصل دوم: ابعاد غیرسیاسی یا مبانی اندیشه جریان
۴۰	۱- اندیشه گام اول جریان‌شناسی
۴۱	۱-۱- هستی‌شناسی
۴۵	۱-۲- معرفت‌شناسی
۴۸	۱-۲-۱- عرفی گرایی (معرفت نسبی گرا، شکاک، جوهرست)
۴۹	۱-۱-۲-۱- عرفی گرایی فردی
۵۰	الف) عرصه خودرزی و جهان‌بینی
۵۰	ب) عرصه گرایش‌ها و نگرش
۵۱	ج) عرصه رفتار و کنش
۵۱	۱-۲-۱-۲- عرفی کردن دین
۵۱	(الف) قلب ماهیت دین
۵۱	ب) متکثر شدن حقیقت دین (پلورالیسم دینی)
۵۲	ج) بشری ساختن دین
۵۳	۱-۲-۳- عرفی شدن جامعه
۵۴	(الف) عرفی شدن ساختاری

۵۴	ب) عرفی شدن نهادی
۵۵	ج) عرفی شدن فرهنگی
۵۶	د) عرفی شدن منزلت‌ها
۵۶	و) عرفی شدن روابط اجتماعی
۵۸	۱-۳- معرفت ذات‌گرایانه (رویکرد مؤمنانه)

۶۳	فصل سوم: شناخت ابعاد سیاسی
۶۶	۱- انسپت دین و سیاست
۶۷	۱-۱- سازگاری دین و سیاست
۷۱	۱-۲- تبعیت دین از سیاست
۷۶	۱-۳- تفکیک دین و سیاست
۸۲	۱-۴- وحدت دین و سیاست
۸۵	۲- شرکت‌گرایی سی (هدف نهایی تشکیل دولت)
۸۷	۲-۱- دستیت و بابه‌عام هدایت
۹۰	۲-۲- مرجع اendum حاکیت
۹۲	۲-۳- محدودیت اعمان حاکیت (شیوه کنترل قدرت)
۹۳	۲-۴- الگوی محدودیت ارزشی (اعتدالی)
۹۶	۳-۱- الگوی محدودیت نهادی
۹۶	۳-۲- الگوی محدودیت قانونی
۹۹	فصل چهارم: ابعاد جامعه شناختی جریان
۱۰۲	۱- زمینه‌های پیدایش جریان (منطق موقعیت)
۱۰۲	۱-۱- مطالعه موردي ۱
۱۰۴	۱-۲- مطالعه موردي ۲
۱۰۵	۱-۱- زیرساخت ساختاری
۱۰۵	۱-۲- زیرساخت فکری
۱۰۶	۱-۳- زیرساخت اجتماعی
۱۰۷	۲- مولدان اندیشه جریان
۱۰۹	۲-۱- حاملان اندیشه یک جریان
۱۱۱	۲-۲- وجوده ادراکی اندیشه
۱۱۱	۲-۳- عمق
۱۱۱	۲-۴- صدق
۱۱۲	۳-۱- سازگاری

۹۹	فصل چهارم: ابعاد جامعه شناختی جریان
۱۰۲	۱- زمینه‌های پیدایش جریان (منطق موقعیت)
۱۰۲	۱-۱- مطالعه موردي ۱
۱۰۴	۱-۲- مطالعه موردي ۲
۱۰۵	۱-۱- زیرساخت ساختاری
۱۰۵	۱-۲- زیرساخت فکری
۱۰۶	۱-۳- زیرساخت اجتماعی
۱۰۷	۲- مولدان اندیشه جریان
۱۰۹	۲-۱- حاملان اندیشه یک جریان
۱۱۱	۲-۲- وجوده ادراکی اندیشه
۱۱۱	۲-۳- عمق
۱۱۱	۲-۴- صدق
۱۱۲	۳-۱- سازگاری

۱۱۷	فصل پنجم: روش گفتمان در جریان شناسی
۱۱۹	فواید روش گفتمانی
۱۲۰	الف: چارچوب نظریه گفتمان
۱۲۵	۱- قابلیت دسترسی و اعتبار
۱۲۶	۲- عناصر و قته‌ها
۱۲۶	۳- زنجیره هم ارزی و تفاوت
۱۲۷	۴- حوزه گفتمانی
۱۲۷	۵- از جاکندگی
۱۲۸	۶- انسداد یا توقف
۱۲۸	۷- مشروط/محتمل بودن
۱۲۹	۸- در با خصوصیت
۱۳۰	۹- سوزگیری سیاسی
۱۳۱	۱۰- دوره
۱۳۱	۱۱- مفصل بند
۱۳۲	۱۲- هزمونی
۱۳۳	۱۳- هویت و غیریت
۱۳۴	۱۴- دال مرکزی
۱۳۴	۱۵- دال تهی
۱۳۵	معرفت شناسی گفتمان
۱۳۶	۱۶- شناسایی فضای تخاصم
۱۳۶	۱۷- تعیین زمان و مکان
۱۳۶	۱۸- منازعات معنایی در تحولات اجتماعی
۱۳۷	تحلیل گفتمان
۱۳۸	۱- اهداف تحلیل گفتمان
۱۴۱	۲- تکنیک‌های تحلیل گفتمان
۱۴۲	۳- نقد نظریه گفتمان
۱۴۴	ب) گفتمان در ایران
۱۴۶	۱- گفتمان انقلاب اسلامی
۱۴۸	۲- گفتمان لیبرالیسم (نوولیبرالیسم)
۱۴۹	۳- گفتمان جهانشمول و منازعه معنابخش گفتمان‌های رقیب
۱۵۰	۴- اصلاح طلبی/اصول گرایی
۱۵۲	۵- گفتمان ملی گرایی
۱۵۳	۶- گفتمان چپ (کمونیسم، مائوئیسم، سوسیالیسم، النقاط)
۱۵۳	۷- گفتمان روشنفکری

۱۵۴	۸- گفتمان جریان دانشجویی
۱۵۵	چگونگی تحلیل گفتمان جریان
۱۵۵	مطالعه موردی ۱
۱۵۶	۱- گفتمان اصول گرایی
۱۵۶	۲- گفتمان اصلاح طلبی
۱۵۷	۳- گفتمان ملی گرایی
۱۵۷	۴- گفتمان چپ(سوسیالیستی /مارکسیستی)
۱۵۷	مطالعه موردی ۲: اصولگرا /اصلاح طلب
۱۵۸	۱- شناسایی فضای تخصص
۱۵۸	۲- تعیین زمان و مکان
۱۵۸	۳- منازعات معنایی و تحولات اجتماعی
۱۵۹	۴- منابع تن در تحلیل گفتمان
۱۵۹	۵- معناوگردارهای اجتماعی
۱۶۰	ملاحده - اول رای تحلیل متن
۱۶۲	جمع‌بندی

۱۶۳	فصل ششم: روش تاریخی
۱۶۷	بخش اول: روش جامعه ۱- معرفت
۱۶۸	۱- جریان در موقعیت خاص به ۱-ی
۱۷۲	۲- جایگاه معرفت دینی در جامعه مدرن
۱۷۸	۳- تأثیر معرفت غیر بر مولدان فکری ج- بناد رایان
۱۸۶	۴- کاربرد جامعه شناسی معرفت در جریان سنا
۱۸۹	مطالعه موردی ۱
۱۹۱	مطالعه موردی ۲
۱۹۶	بخش دوم: تطور گفتمانی- معرفتی
۱۹۸	۱- ثبات معرفتی- ثبات گفتمانی
۱۹۹	۲- ثبات معرفتی- تطور گفتمانی
۱۹۹	۳- تطور معرفتی- تطور گفتمانی
۲۰۰	مطالعه موردی ۱ (روحانیت مبارز تهران)
۲۰۰	۱- گفتمان و معرفت در دهه اول انقلاب اسلامی
۲۰۲	۲- گفتمان و معرفت در دهه دوم انقلاب اسلام
۲۰۵	۳- گفتمان و معرفت دهه سوم انقلاب اسلامی
۲۰۸	مطالعه موردی ۲ (مجموع روحانیون مبارز تهران)
۲۰۹	۱- گفتمان و معرفت در دهه اول انقلاب اسلامی

۲۱۴	۲- گفتمان و معرفت در دهه دوم انقلاب اسلامی
۲۱۷	۳- گفتمان و معرفت در دهه سوم انقلاب اسلامی
۲۲۱	مطالعه موردي ۳ (سازمان مجاهدين انقلاب اسلامي)
۲۲۲	۱- گفتمان و معرفت در دهه اول انقلاب اسلامي
۲۲۵	۲- گفتمان و معرفت در دهه دوم انقلاب اسلامي
۲۳۰	۳- گفتمان و معرفت در دهه سوم انقلاب اسلامي
۲۳۵	مطالعه موردي ۴ (دفتر تحكيم وحدت)
۲۳۵	۱- گفتمان و معرفت در دهه اول انقلاب اسلامي
۲۳۸	۲- گفتمان و معرفت در دهه دوم انقلاب اسلامي
۲۴۰	۳- گفتمان و معرفت در دهه سوم انقلاب اسلامي
۲۴۴	بخش سوم: راه با غرایندگان و بحران های ملی
۲۴۵	پدیده ا و بحران های ملی ایران
۲۴۸	شخاص های سنتی
۲۴۸	۱- سیاست ای رئی نظر
۲۴۸	۲- فرامین و جهت گذار آماده و رهبری
۲۴۸	۳- منافع ملی
۲۴۹	۴- قانون و قانون اساسی
۲۵۱	راه های شناخت مواضع جریانات
۲۵۶	بخش چهارم: روش مطالعه طولی - تاریخی
۲۵۶	چهار جریان فکری ایران معاصر
۲۵۹	خاستگاه دوگانه ناسیونالیسم در ایران
۲۶۱	چیستی ناسیونالیسم
۲۶۴	تعريف ناسیونالیسم
۲۶۷	مبانی معرفتی ناسیونالیسم
۲۶۹	۱- اولین صفتندی ها (صدر مشروطه)
۲۷۰	۲- صفتندی ها در دوره پهلوی اول
۲۷۱	۳- صفتندی های پس از شهریور ۱۳۲۰
۲۷۱	۴- صفتندی های ملی شدن صنعت نفت
۲۷۲	۵- صفتندی های پس از ۱۳۴۰
۲۷۳	۶- صفتندی های صدر انقلاب اسلامی
۲۷۴	۷- صفتندی های پس از تثبیت انقلاب اسلامی
۲۷۵	۸- صفتندی های پس از رحلت امام (ره)
۲۷۶	۹- صفتندی های پس از خرداد ۱۳۷۶
۲۷۷	۱۰- صفتندی های پس از سال ۱۳۸۳

فصل هفتم: روش اصولی

۲۸۱	اصول انقلاب اسلامی
۲۸۶	۱- نوع نظام مستقر (جمهوری اسلامی ایران)
۲۹۱	۲- امام خمینی (ره) (بنیانگذار)
۲۹۳	۳- ولایت فقیه
۲۹۷	۴- قانون اساسی
۲۹۹	۵- سیاست‌های کلی نظام
۳۰۲	۶- نوع نگاه به غرب
۳۰۶	۷- دعوت و صدور انقلاب اسلامی
۳۰۸	۸- بوره مدل‌های یومی در اداره کشور
۳۱۳	منابع و ماده مدد

جريان‌شناسی از مهم‌ترین موضوعات جهت فهم و تحلیل مسائل سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و فکری در ایران است که از جذابیت خاصی برخوردار می‌باشد. تاریخ‌مندشدن شکل‌گیری، رفتار و مواضع جریانات یکی از منابع مهم در مطالعه تاریخ معاصر ایران است که صرفداران زانی را به خود معطوف کرده است. کتاب‌هایی که در ایران معاصر در حوزه جریان‌شناسی تألیف شده‌اند بسیار اندک و در عین پایین بودن کمیت، قادر تبیین چگونگی رود به شناخت جریانات هستند. حال سؤال مطرح شده این است که چگونه می‌توان یک جریان را شناخت؟ متدهای علمی آن چگونه است؟ و رهیافت‌های علمی آن سی را چگونه می‌توان در فرآیند شناخت جریانات استخدام کرد؟ دقت در تولیدات موجود درباره جریان‌شناسی نشان می‌دهد که تاکنون روشی برای شناخت و مطالعه جریانات، خصوصاً جریانات سیاسی و فرهنگی در ایران وجود ندارد و نویسنده‌گان و گوینده‌گان این موضوع، مبتنی بر فهم سلیقه محور به آن می‌پردازند. دکتر عبدالله گنجی از دانش آموختگان علم سیاست در ایران که سال‌ها در

محافل دانشجویی به مبحث جریان‌شناسی پرداخته است در این کتاب الگویی جهت مطالعه روشمند جریانات مختلف در ایران ارائه کرده است. کتاب حاضر تلاش می‌کند تعاریف ابتدی از جریان‌شناسی را با تکامل پژوهش‌های پیشین مرتفع نماید؛ در نتیجه تلاش شده است شناخت حوزه اندیشه جریانات مقدم بر عرصه‌های دیگر معرفی شود، چراکه تا شناخت اندیشه میسر نگردد، ابعاد سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی جریانات ممکن نخواهد بود. در این کتاب با بهره‌گیری از روش‌های تاریخی و گفتگمانی همچون جامعه‌شناسی معرفت، سیر تطور اریخی مطالعه طولی - تاریخی و روش اصولی مطالعه جریانات سیاسی تسهیل شده است. ایران اثر که در نوع خود برای اولین بار در ایران تألیف و منتشر می‌شود، می‌تواند حلقة میدان به جریان‌شناسی را کمک نماید تا از طریق «روش» به موضوع وارد شوند. و نوشتهای موجود در این کتاب به مثابه یاد گرفتن روش ماهی‌گیری است؛ بدین معنی که «طایله» این کتاب می‌توان مستقلابه شناخت جریانات پرداخت و از مراجعه به دلایل های میدانی و سخنرانی‌ها در این زمینه بی‌نیاز بود. این کتاب آمیزه‌های از مسائل تئوری و میدانی است که با هدف کاربردی کردن روش‌های موجود در کتاب، رسیب شده است.

روش‌های موجود در کتاب علاوه بر توضیع چهار ت و نیکونگی روش، با «مطالعه موردنی» در ایران عجین شده تا جنبه‌های عینی و کاربردی آن لحاظ گردد. امید است این کتاب راهگشای علاقه‌مندان به موضوع جریان‌شناسی خصوصاً جوانان و دانشجویان باشد و موجبات علمی و روشمندشدن مطالعه جریان‌شناسی در کشور را فراهم آورد.

سید نظام الدین موسوی
مدیر عامل خبرگزاری فارس

در دوران طولانی تحصیل راند بی در مقاطع گوناگون دانشگاهی و حضور در شورای مرکزی تشکل‌های دانشجویی، جرای دوره‌های متعدد آموزشی، شاهد این موضوع بودم که یکی از مهندسی‌های اهالی مباحثت آموزشی جریان شناسی است. با مطالعه محتواهای مربیان و استادان این حلقه طی سالهای متتمادی به این باور رسیدم که اکثر مباحثت ارائه شده معمولاً استادهای سیاسی، حزب‌شناسی یا معرفی ساختارهای جناحی و جبهه‌ای است. رزرو روشنی‌ها به معرفی جریانات سیاسی - به صورت طبیعی موجب تحریک عواطف (هسته - تنفر) می‌شد و بدون اینکه دانشجو با محتواهای فکری - سیاسی جریان آشنا شود، علقه یا تنفر آن نسبت به جریان تقویت می‌شد. لذا به این نتیجه رسیدم که باید جریان‌شناسی را قاعده‌مند کرد. منظور از جریان چیست؟ تفاوت آن با جناح، جبهه، حزب، گروه، انجمان و... چیست؟ آیا می‌شود متدهای را طراحی نمود که بتوان «روشمند» به مطالعه جریانات پرداخت؟ تجربه طولانی برگزاری دوره‌های آموزشی یا سخنرانی‌های دانشگاهی باعث گردید این خلاصه را در روند

جریان‌شناسی کشور احساس نمایم و پس از مطالعه کتاب‌های موجود در حوزه جریان‌شناسی (که محدود نیز هستند) به این باور رسیدم که شناخت «تفکر - جریان» و «روش شناخت» یک جریان مقدم بر شناخت بقیه ابعاد آن است، چرا که این اندیشه‌ی جریان است که مدعای آن درباره چیستی و چگونگی عمل حکومت، قدرت و سیاست را رهنمون می‌شود و در عین حال رفتار یک جریان بیز متأثر از اندیشه آن جریان است؛ بنابراین با اولویت قرار دادن اندیشه، در صدد طرحی برآمدم که بتواند ضمن کاربردی نمودن جریان‌شناسی در ایران آ، را رو^۱ مند تمايز و در عین حال از مفاهیم ساده، بومی و میدانی برای انتقال مowe^۲ مخاطب استفاده شود. لذا با الهام از آموخته‌های روش‌شناسی در مقطع دکتری^۳ تجربه عینی جریان‌شناسی در طی سالیان متعددی به این نتیجه رسیدم که بدون تائید و متد نباید به جریان‌شناسی وارد شد و در عین حال نباید از روش‌های درسیک^۴ لمون^۵ سانی که بعضاً با محیط بومی ایران انطباق نمی‌یابد استفاده کرد. لذا مطالعه گسترده جریانات سیاسی کشور به این باور رسیدم که اساس رفتار سیاسی، آن^۶ و نوع قضاوت آنان نسبت به نظام مستقر و چرخش‌های تعجب‌آور برخی^۷ چیز^۸ سیاسی را نمی‌توان با برچسب «ضد انقلاب»، «قدرت طلب» و «وابسته به آنها» نشست، بلکه باید به چرخش معرفت‌شناسانه و مبانی فکری آنان توجه نمود. اگر مبانی فکری، هستی‌شناسی و چگونگی شناخت هستی (معرفت‌شناسی)، یک جریان سیاسی مورد توجه قرار گیرد و درک یک جریان فکری از رابطه انسان با خدا، با خود، با حکومت و با دیگران کشف شود، راحت‌تر می‌توان رفتار سیاسی و چارچوب نگرش آن جریان نسبت به نظام سیاسی، آزادی، حقوق بشر، اسلام سیاسی، مشارکت سیاسی - اجتماعی و... را به نظاره نشست؛ بنابراین در صدد برآمدم تا در جریان‌شناسی، اولویت اصلی را به «جریان‌شناسی فکری»

اختصاص دهم، چرا که شناخت فکری و دستگاه شناخت‌شناسی یک جریان فهم رفتار، نگرش، تصمیمات و... را تسهیل می‌نماید. اگر شناخت ریشه میسر شد (مبانی و معرفت)، شناخت شاخه نیز مشکل نخواهد بود. با بررسی کتاب‌ها و مقالات چاپ شده در حوزه جریان‌شناسی جای «روش شناخت‌شناسی جریان‌شناسی» یا «متد جریان‌شناسی» یا «نیازمندی‌های جریان‌شناسی» را خالی یافتم و در تعریف بیستی جریان‌شناسی نیز طیف مختلفی از تعاریف را مشاهده کردم که اکثر آنان را جای به بیان

در این کتاب رضامد فی یا توصیف یک یا چند جریان سیاسی نیستم، بلکه در صدد ارائه چالجی هم تا خوانندگان محترم شخصاً با به کار بستن این چارچوب به جریان سیاسی بسیار بند. در سراسر کتاب تلاش شده است مباحث طرح شده جنبه انتزاعی... خود گیر، بنابراین برای تقویت جوهره کاربردی مباحث، بین مطالعه‌های مورده و چارچوب جریان‌شناسی رفت و برگشت وجود خواهد داشت. بدین معنی که بر اساس اباق چارچوب ابداعی با عینیت فضای کشور، مطالعه موردنی یا رفتارهای انسانی اسوابق به یادگار مانده جریانات را مرور خواهیم نمود. به طور مثال اندیش اشخاص‌های شناخت جریانات در این کتاب «مواججه آنان با فرآیندهای انسانی کثیرون»، نظیر بحران‌های ملی، جنگ و... است، بنابراین اگر پای یک جریان به بیان حیزنه موضوعاتی باز می‌شد، نه با هدف جریان‌شناسی و معرفی یک جریان، بلکه برای تقویت جنبه‌های عینی و کاربردی مباحث می‌باشد. در مثالی دیگر، سیر تطور گفتمانی جریانات از محورهای مورد بررسی است، بنابراین ممکن است گفتمان یک جریان در دهه اول، دوم یا سوم انقلاب اسلامی با هم مقایسه شود. این مقایسه نیز با هدف جریان‌شناسی نیست بلکه در راستای تقویت روش و قاعده و کاربردی کردن آن است. هر چند ممکن است بخشی از شناخت

جریان هم در آن مستتر باشد؛ بنابراین تأکید می‌شود که در سراسر این کتاب به دنبال جریان‌شناسی نیستم بلکه تلاش خواهم کرد برای اولین بار قالب و قاعده‌ای ابداع شود که ابعاد مختلف یک جریان در این قاعده و قالب ریخته شود تا قدرت تفہم نسبت به آن تقویت گردد. بدون تردید این نوشته و نوع موضوع مورد بحث به دلایلی همچون بکر بودن و ضعف بضاعتی نویسنده، دارای کاستی‌ها و نقایصی است. لذا از خوانندگان و علاقه‌مندان به بحث جریان‌شناسی مصرانه استدعا دارم به تکامل آن در چاپ‌های بعدی کمک نمایند تا ان شاء الله به شمولهای جامع و قابل دفاع تبدیل گردد. لازم به توضیح است که تلاش کردم از این شرایط موسوم و کلاسیک موجود در علوم انسانی به صورت کلیشه‌ای استفاده ننمایم، اما در برخی موارد همچون «روش گفتمانی» به جهت ناآشنایی اکثر مخاطبان با آن نبور به توضیح چارچوب کلاسیک آن شدم.

عبدالله گنجی

پائیز ۱۳۹۵